

Belsazar gewogen en te licht bevonden

2024 In herinnering aan haar en alle anderen die onschuldig als heks veroordeeld zijn.

"Belshazzar's Feast" **Rembrandt van Rijn** uit circa **1635-1638**.

Het werk beeldt een scène uit het **Bijbelboek Daniël** uit, waarin de Babylonische koning Belsazar een feestmaal houdt en, zonder respect, drinkt uit de heilige gouden en zilveren bekers die zijn geroofd uit de tempel van Jeruzalem. Tijdens het feest verschijnt plotseling een mysterieuze, zwevende hand die in het Aramees een boodschap op de muur schrijft: "Mene, Mene, Tekel, Upharsin." Dit betekent dat God het koninkrijk van Belsazar heeft gewogen en veroordeeld, en dat het snel zal vallen.

Bijbelboek Daniël 5 (NBV21)

Koning **Belsazar** organiseert een groot feest voor duizend van zijn hooggeplaatste gasten. Tijdens het feest laat hij de gouden en zilveren bekers halen die zijn vader (in dit geval waarschijnlijk een voorvader, Nebukadnezar) uit de tempel van Jeruzalem had geroofd. Belsazar en zijn gasten drinken uit deze bekers, terwijl ze afgoden van goud, zilver, brons, ijzer, hout en steen vereren. Plotseling verschijnt er een hand die een tekst schrijft op de muur van de koninklijke feestzaal. De koning wordt doodsbang: zijn gezicht verbleekt, zijn knieën knikken, en hij weet niet wat te doen. Hij roept de wijzen van Babel bijeen – astrologen, bezweerders en waarzeggers – en biedt grote beloningen aan degene die de inscriptie kan ontcijferen en uitleggen. Geen van hen kan de betekenis van de tekst verklaren.

De koningin (mogelijk zijn moeder of grootmoeder) herinnert Belsazar eraan dat Daniël, een Joodse balling, bekendstaat om zijn wijsheid en het vermogen om dromen en raadsels te verklaren. Daniël wordt naar de zaal geroepen. Daniël wijst eerst op de hoogmoed van Belsazar en vergelijkt hem met koning Nebukadnezar, die uiteindelijk door God werd vernederd omdat hij te trots was. Daniël verwijt Belsazar dat hij zich niet nederig heeft getoond en dat hij heilige voorwerpen uit de tempel heeft ontwijfd.

Heksen en hekserij in de kunstgeschiedenis

Deze boodschap over goddelijk oordeel werd ook tijdens de heksenvervolgingen vaak gebruikt. In die tijd zagen veel mensen hekserij en kwade krachten als tekenen dat de samenleving zichzelf had overgegeven aan zonde, en dat een goddelijk oordeel onvermijdelijk was.

1326: Paus Johannes XXII verklaarde hekserij officieel als ketterij. Dit leidde tot de mogelijkheid om vermeende heksen te vervolgen via de Inquisitie.

1487: De publicatie van de *Malleus Maleficarum* ("Heksenhamer") door Heinrich Kramer en Jacob Sprenger gaf een juridische en theologische basis voor heksenvervolgingen. Dit werk stelde dat hekserij het werk van de duivel was en gaf richtlijnen voor het herkennen en berechten van heksen. Het was een van de belangrijkste aanjagers van de heksenvervolgingen.

1517: De Reformatie en de contrareformatie zorgden voor meer angst voor ketterij en moreel verval. Zowel katholieken als protestanten zagen hekserij als een bedreiging. Oorlogen, hongersnoden, en pestepidemieën maakten mensen vatbaarder voor het zoeken naar zondebokken. In veel gevallen werden heksenprocessen niet door de kerk georganiseerd, maar door lokale autoriteiten.

[Gewogen en te licht bevonden | Historiek](#)

<https://historiek.net/heksen-en-hekserij-in-de-kunstgeschiedenis/52682/>

Erwin Olaf "The Fire." Deze foto is onderdeel van zijn serie "Grief" uit 2007.